

BS/178/2012

SAMOPOCZUCIE POLAKÓW

W ROKU 2012

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
11 stycznia 2012 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W grudniowym sondażu¹ zapytaliśmy respondentów o emocje, jakie towarzyszyły im w roku 2012, a także o nastrój panujący w ich najbliższym otoczeniu. Kwestie te monitorujemy od wielu lat, co pozwala nam śledzić zmiany zachodzące w samopoczuciu psychicznym Polaków oraz w ogólnym klimacie społecznym.

WŁASNE SAMOPOCZUCIE

Podobnie jak w poprzednich latach, samopoczucie Polaków badaliśmy za pomocą jedenastu pytań odnoszących się do częstości doznawania różnych stanów emocjonalnych.

W mijającym roku mniej więcej połowa badanych często lub bardzo często odczuwała zadowolenie, że coś im się udało w życiu (51%), była dumna ze swoich osiągnięć (48%), miała pewność, że wszystko układa się dobrze (47%) bądź też była czymś szczególnie zaciekawiona i podekscytowana (46%).

Co drugi ankietowany (50%) twierdzi, że w 2012 roku wielokrotnie był zdenerwowany i rozdrażniony, natomiast inne negatywne stany emocjonalne, o które pytaliśmy, doświadczane były już rzadziej. Mniej więcej co trzeci respondent często lub bardzo często czuł się wyraźnie lekceważony przez władzę (36%), doznawał zniechęcenia, znużenia (33%), a także bezradności (31%). Mniej liczna grupa badanych doświadczała wściekłości (25%), odczuwała stany depresyjne, była nieszczęśliwa (20%); sporadycznie respondenci przyznawali się do myśli samobójczych (1%).

---

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (271) przeprowadzono w dniach 30 listopada – 6 grudnia 2012 roku na liczącej 1135 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Tabela 1

Jak często w ciągu 2012 roku doznawał(a) Pan(i) następujących uczuć:	Bardzo często	Często	Rzadko	Prawie wcale, wcale
	w procentach			
– był(a) Pan(i) zadowolony(a), bo coś się udało, powiodło się w życiu	6	45	42	7
– był(a) Pan(i) dumny(a) ze swoich osiągnięć	6	42	39	13
– poczuł(a) Pan(i) pewność, że wszystko układa się dobrze	4	43	42	11
– był(a) Pan(i) szczególnie czymś zaciekawiony(a), zainteresowany(a), podekscytowany(a)	5	41	41	13
– był(a) Pan(i) zdenerwowany(a), rozdrażniony(a)	10	40	40	10
– czuł(a) się Pan(i) jako obywatel(ka) wyraźnie lekceważony(a) przez władzę	8	28	32	32
– czuł(a) się Pan(i) zniechęcony(a), znużony(a)	4	29	49	18
– czuł(a) się Pan(i) bezradny(a)	5	26	44	25
– ogarniała Pana(ią) wściekłość, miał(a) Pan(i) ochotę wszystko rozwalić	5	20	41	34
– czuł(a) się Pan(i) nieszczęśliwy(a), był(a) Pan(i) w depresji	4	16	42	38
– myślał(a) Pan(i) o popełnieniu samobójstwa	0	1	3	96

Samopoczucie psychiczne badanych jest dosyć mocno zróżnicowane społecznie. W istotny sposób wpływa na nie położenie materialne. Ci, którzy lepiej oceniają swoją sytuację materialną, częściej twierdzą, że w 2012 roku odczuwali pozytywne stany emocjonalne, a rzadziej – że negatywne. Można również zaobserwować zależność między poziomem wykształcenia a samopoczuciem psychicznym. Osoby lepiej wykształcone częściej bywały czymś szczególnie zaciekawione, zainteresowane, zadowolone z tego, że coś im się udało, dumne ze swoich osiągnięć, częściej miały pewność, że wszystko układa się dobrze. Rzadziej natomiast czuły się nieszczęśliwe, bezradne, zniechęcone i znużone, a także nieco rzadziej bywały zdenerwowane i rozdrażnione.

W mijającym roku lepsze samopoczucie częściej było udziałem młodszych badanych. Najmłodszy (od 18 do 24 roku życia) stosunkowo najczęściej, a najstarsi (mający 55 lat i więcej) najrzadziej odczuwali takie stany emocjonalne, jak: zaciekawienie, zadowolenie z tego, że coś im się udało, dumę z własnych osiągnięć oraz pewność, że wszystko układa się dobrze. Jednocześnie najmłodszy respondenci najrzadziej, a najstarsi najczęściej bywali czymś zniechęceni, znużeni oraz czuli się nieszczęśliwi. Ponadto badani powyżej 54 roku życia częściej odczuwali bezradność.

Zwraca uwagę fakt, że wśród kobiet częstsze są niż wśród mężczyzn deklaracje dotyczące zdenerwowania, rozdrażnienia (56% wobec 43%), poczucia bezradności (39% wobec 23%) oraz stanów depresyjnych (25% wobec 15%). Nie można jednak wykluczyć, iż częstsze przyznawanie się kobiet do takich uczuć wynika w pewnej mierze

z większego społecznego przyzwolenia na ujawnianie tego typu emocji. Ponadto kobiety również częściej niż mężczyźni bywały w 2012 roku zniechęcone, znużone (37% wobec 30%), natomiast mężczyźni częściej bywali czymś szczególnie zainteresowani, zaciekawieni, podekscytowani (52% wobec 40%).

Z kolei częste odczuwanie wyraźnego lekceważenia przez władzę deklarowali przede wszystkim absolwenci wyższych uczelni (47% z nich doświadczało tego często lub bardzo często), osoby w wieku 25–34 lata (47%), a także respondenci źle oceniający warunki materialne swoich gospodarstw domowych (45%). W grupach społeczno-zawodowych najbardziej lekceważeni przez władzę czuli się: pracownicy usług (50%), średni personel (47%), kadra kierownicza i specjaliści z wyższym wykształceniem (46%), a także bezrobotni (45%).

Warto podkreślić, że poczucie wyraźnego lekceważenia przez władzę wiąże się w dużym stopniu z preferencjami politycznymi. Zwolennicy głównej partii opozycyjnej oraz respondenci bierni politycznie znacznie częściej niż sympatycy pozostałych ugrupowań oraz badani o niesprecyzowanych poglądach politycznych czuli się w mijającym roku wielokrotnie lekceważeni przez władzę.

Tabela 2

Elektoraty*	Jak często w ciągu mijającego roku czuł(a) się Pan(i) jako obywatel(ka) wyraźnie lekceważony(a) przez władzę?	
	Często lub bardzo często	Rzadko lub wcale
	w procentach	
PO	22	78
PiS	45	55
SLD	24	76
PSL	27	73
Niezdeterminowani, na kogo głosować	30	70
Niezamierzający głosować	46	54

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

W porównaniu z ubiegłorocznymi wynikami ubyło badanych deklarujących częste lub bardzo częste odczuwanie takich doznań, jak: pewność, że wszystko układa się dobrze (o 8 punktów), zadowolenie, że coś się w życiu udało (o 6 punktów), duma z własnych osiągnięć (o 4 punkty). Jednocześnie przybyło ankietowanych, którzy w 2012 roku wielokrotnie czuli się bezradni (o 4 punkty) oraz lekceważeni przez władzę (o 9 punktów).

Te niekorzystne zmiany prawdopodobnie wynikają w pewnej mierze ze spowolnienia gospodarczego i trudnej sytuacji na rynku pracy. Ponadto na pogłębienie się poczucia lekceważenia przez władzę mogły mieć wpływ jeszcze inne czynniki, np. takie jak budzące

przeciw wielu grup społecznych wydłużenie wieku emerytalnego czy też podważająca zaufanie do niektórych instytucji publicznych² afera Amber Gold.

Tabela 3

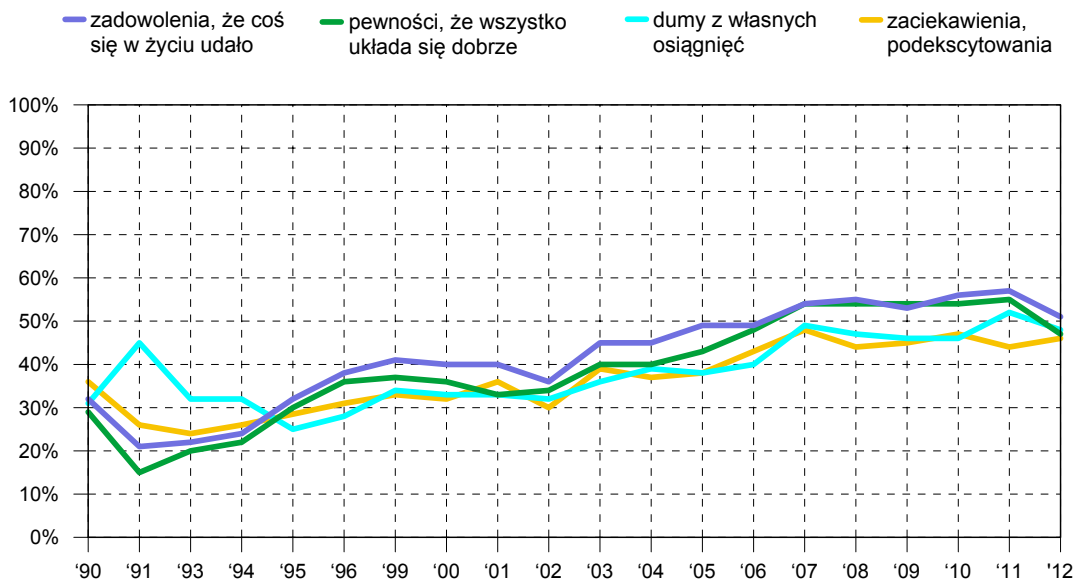
Jak często w ciągu mijającego roku doznawał(a) Pan(i) następujących uczuć:	Zsumowane odpowiedzi „bardzo często” i „często” w latach																			
	‘90	‘91	‘93	‘94	‘95	‘96	‘99	‘00	‘01	‘02	‘03	‘04	‘05	‘06	‘07	‘08	‘09	‘10	‘11	‘12
	w procentach																			
– zadowolenia, że coś się w życiu udało	32	21	22	24	32	38	41	40	40	36	45	45	49	49	54	55	53	56	57	51
– dumy z własnych osiągnięć	31	45	32	32	25	28	34	33	33	32	36	39	38	40	49	47	46	46	52	48
– pewności, że wszystko układa się dobrze	29	15	20	22	30	36	37	36	33	34	40	40	43	48	54	54	54	54	55	47
– zaciekawienia, podekscytowania	36	26	24	26	-	31	33	32	36	30	39	37	38	-	48	44	45	47	44	46
– zdenerwowania, rozdrażnienia	67	69	64	64	59	56	55	55	56	54	56	52	49	45	38	44	45	42	47	50
– poczucia lekceważenia przez władzę	28	39	26	29	-	18	32	35	33	26	43	32	32	28	33	30	30	27	27	36
– zniechęcenia, znużenia	52	62	49	49	43	41	37	38	36	39	38	36	36	35	28	30	32	30	32	33
– bezradności	26	34	39	39	30	29	33	32	33	36	36	31	32	29	24	27	28	23	27	31
– wściekłości	33	40	32	36	28	27	31	27	27	26	29	25	23	23	19	23	24	17	25	25
– depresji, bycia nieszczęśliwym	31	45	32	32	27	28	23	23	26	24	25	22	24	23	19	21	21	17	18	20
– myśli samobójczych	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	0	1	2	1

Od początku lat dziewięćdziesiątych, od kiedy monitorujemy te kwestie, samopoczucie psychiczne Polaków się poprawiało. Większość pozytywnych emocji uwzględnianych w naszych badaniach umocniła się, a częstość odczuwania negatywnych zmalała. Zwiększył się odsetek badanych często odczuwających zadowolenie, pewność, że wszystko układa się dobrze, a także zaciekawienie i podekscytowanie.

² Zob. komunikat CBOS „Przymknięte oko wymiaru sprawiedliwości, czyli o odpowiedzialności za aferę Amber Gold”, październik 2012 (oprac. K. Pankowski).

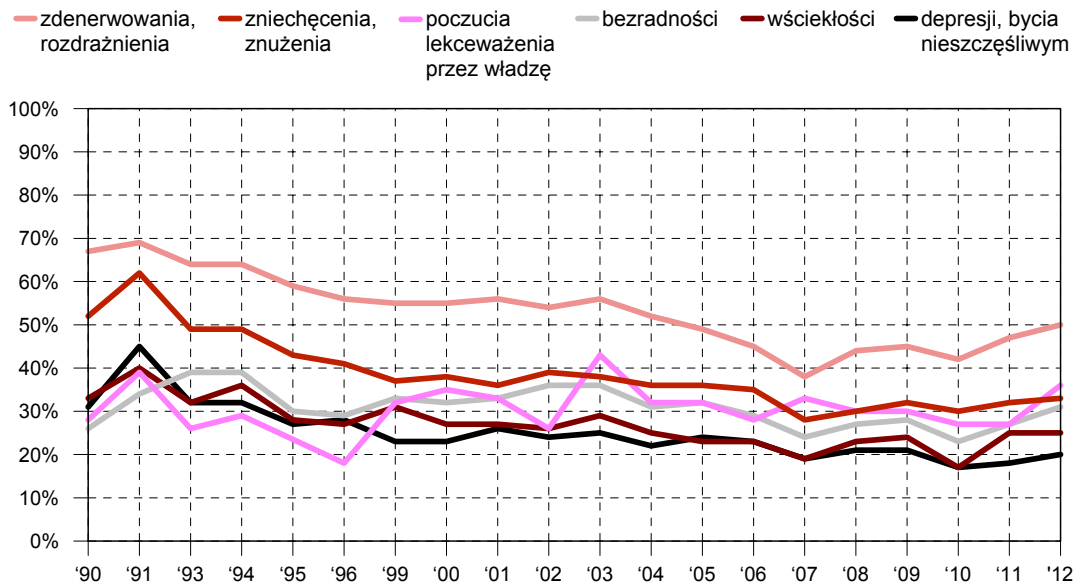
CBOS

RYS. 1. DEKLARUJĄCY CZĘSTE LUB BARDZO CZĘSTE DOZNAWANIE UCZUCIA:

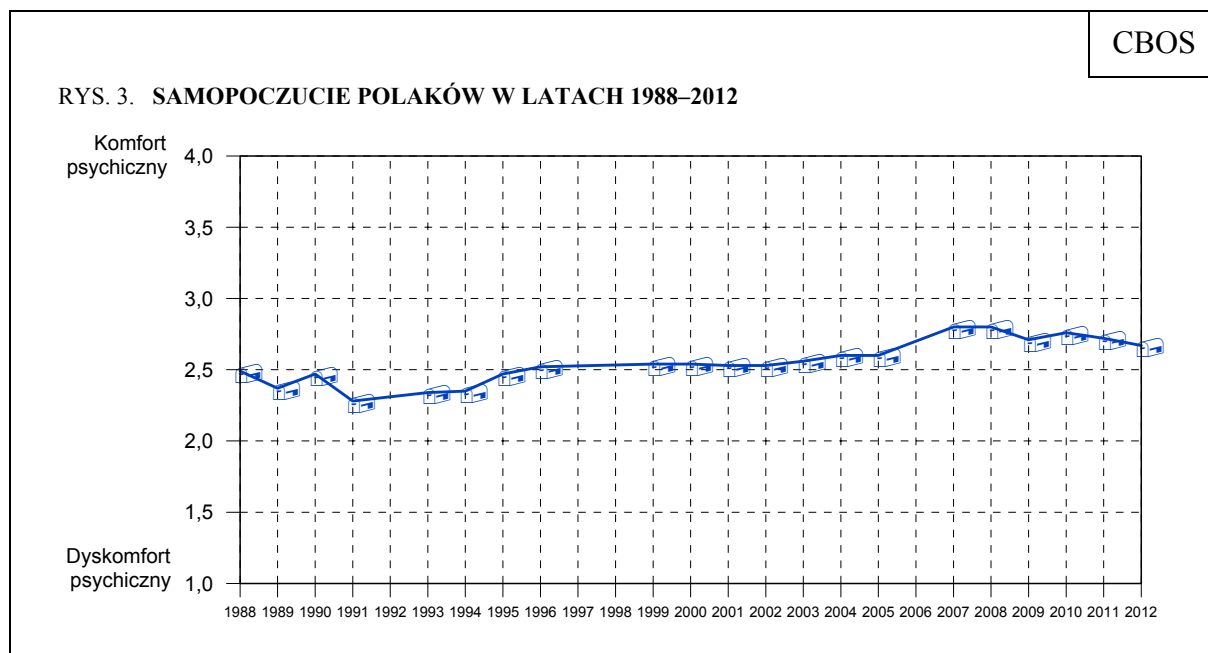
CBOS

RYS. 2. DEKLARUJĄCY CZĘSTE LUB BARDZO CZĘSTE DOZNAWANIE UCZUCIA:

Jednocześnie zmniejszyła się grupa respondentów wielokrotnie w ciągu roku doświadczających zdenerwowania, wściekłości, zniechęcenia, a także odczuwających stany depresyjne. Warto zauważyć, że poczucie wyraźnego lekceważenia przez władzę oraz odczuwanie bezradności – pomimo pewnych wahań – kształtują się na względnie stabilnym poziomie.

O poprawie samopoczucia psychicznego Polaków w ostatnich dwudziestu latach świadczy również wzrost wartości syntetycznego wskaźnika samopoczucia, mierzącego stan pozytywnych i negatywnych emocji w społeczeństwie. Obecna jego wartość (2,67) jest tylko minimalnie niższa niż przed rokiem (w 2011 roku wynosiła 2,72). Z analizy wartości tego wskaźnika od roku 1988 wynika, że najgorsze samopoczucie Polacy mieli w pierwszych latach transformacji ustrojowej, następnie obserwowaliśmy poprawę i stabilizację nastrojów aż do lat 2007–2008, kiedy to samopoczucie Polaków było najlepsze. W roku 2009 nastąpiło jego niewielkie pogorszenie, w 2010 – minimalna poprawa, z kolei w latach 2011–2012 notowaliśmy nieznaczne spadki. Obecnie wartość wskaźnika kształtuje się na poziomie niewiele niższym niż w najlepszym okresie (w latach 2007–2008), co świadczy o stosunkowo dobrym samopoczuciu psychicznym Polaków.

Dla dziewięciu wymiarów obliczono średnią nasilenia doznawanych emocji mierzoną na skali od 1 do 4, porządkując je tak, by 1 oznaczało dyskomfort psychiczny, definiowany jako deklarowanie częstych doznań negatywnych, a 4 – komfort psychiczny określony przez częste występowanie emocji pozytywnych. W tak obliczonym wskaźniku pominięto „poczucie lekceważenia przez władzę”, ponieważ jest ono stosunkowo słabo skorelowane z pozostałymi czysto psychologicznymi wymiarami ocen. Ze względu na porównywalność pominięto także „myśli samobójcze” – wprowadzone do pytania dopiero w roku 2008

NASTROJE W ŚRODOWISKU SPOŁECZNYM BADANYCH

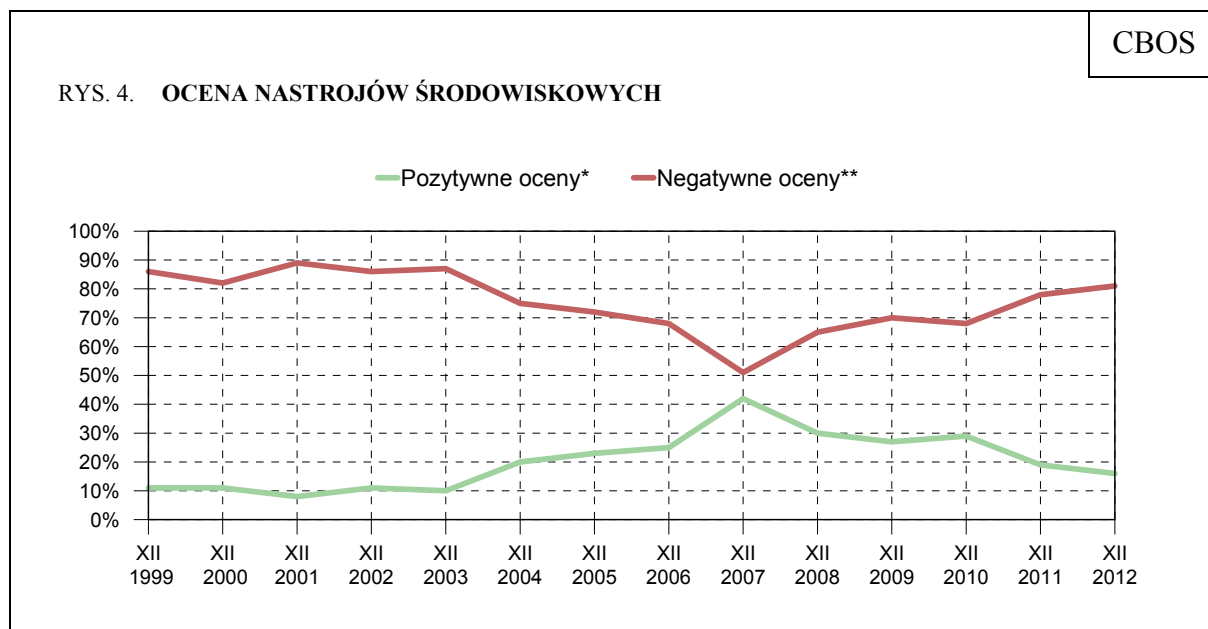
W charakterystyce nastrojów panujących w miejscu pracy i miejscu zamieszkania zdecydowanie przeważają określenia negatywne (81% wobec 16% pozytywnych). Połowa Polaków (50%) deklaruje, że w ich środowisku dominuje lęk, obawa i niepewność jutra. Blisko co piąty ankietowany (18%) dostrzega w swoim otoczeniu ogólne niezadowolenie oraz brak wiary w jakąkolwiek poprawę, a co ósmy (13%) – apatię, rezygnację i pogodzenie z losem. Stosunkowo niewielka grupa badanych (łącznie 16%) pozytywnie ocenia nastrój panujący w swoim środowisku – co ósmy wyczuwa w nim pewne odprężenie, zadowolenie (12%), a nieliczni (4%) ogólne odprężenie i zadowolenie.

Tabela 4

Jak ocenił(a)by Pan(i), ogólnie rzecz biorąc, obecne nastroje wśród ludzi, z którymi styka się Pan(i) na co dzień w zakładzie pracy, miejscu (środowisku) zamieszkania? Które z następujących określeń najlepiej to oddaje?	Wskazania respondentów według terminów badań															
	XI '88	XI '89	XII '99	XII '00	XII '01	XII '02	XII '03	XII '04	XII '05	XII '06	XII '07	XII '08	XII '09	XII '10	XII '11	XII '12
	w procentach															
Lęk, obawa, co przyniesie przyszłość, niepewność jutra	42	40	49	48	51	51	47	39	41	36	29	35	41	39	47	50
Pewne odprężenie i zadowolenie, że jest trochę lepiej	14	22	8	7	5	6	6	14	16	19	30	19	21	22	15	12
Apatia, rezygnacja, pogodzenie z losem	17	11	15	11	12	13	14	17	12	15	12	14	14	16	14	13
Ogólne niezadowolenie, brak wiary w jakąkolwiek poprawę	22	7	22	23	26	22	26	19	19	17	10	16	15	13	17	18
Ogólne odprężenie i zadowolenie, wiara, że będzie lepiej	2	7	3	4	3	5	4	6	7	6	12	11	6	7	4	4
Określił(a)bym to inaczej	1	3	1	1	0	0	0	0	1	0	1	2	2	0	1	1
Trudno powiedzieć	4	9	2	6	3	3	3	5	4	6	6	2	1	3	2	2

Obraz nastrojów środowiskowych jest zróżnicowany społecznie. Bardziej optymistycznie postrzegają je badani lepiej oceniający warunki materialne swoich gospodarstw domowych, mieszkający w większych miejscowościach, tj. miastach powyżej 100 tys. ludności, a także młodszy respondenci – do 35 roku życia, zwłaszcza zaś najmłodszy (w wieku 18–24 lata). W grupach społeczno-zawodowych stosunkowo najlepiej atmosferę w swoim otoczeniu oceniają uczniowie i studenci, kadra kierownicza i specjaliści z wyższym wykształceniem oraz robotnicy wykwalifikowani.

W porównaniu z wynikami zeszłorocznymi niewiele się w tym zakresie zmieniło. Minimalnie przybyło badanych wyczuwających w swoim środowisku lęki, obawy oraz niepewność jutra (o 3 punkty), jednocześnie nieznacznie ubyło osób dostrzegających w najbliższym otoczeniu pewne odprężenie i zadowolenie (również o 3 punkty).

* Zsumowano odsetki odpowiedzi: „Pewne odprężenie i zadowolenie, że jest trochę lepiej”, „Ogólne odprężenie i zadowolenie, wiara, że będzie lepiej”

** Zsumowano odsetki odpowiedzi: „Lęk, obawa, co przyniesie przyszłość, niepewność jutra”, „Ogólne niezadowolenie, brak wiary w jakąkolwiek poprawę” i „Apatia, rezygnacja, pogodzenie z losem”

Pominięto: „Określił(a)bym to inaczej” oraz „trudno powiedzieć”

Z dostępnych danych wynika, że w latach 1999–2003 panowały niezbyt dobre nastroje środowiskowe. Wówczas przewaga ocen negatywnych nad pozytywnymi była bardzo duża (w roku 2001 sięgała nawet 81 punktów procentowych). Począwszy od roku 2004 nastroje środowiskowe poprawiały się i najkorzystniej klimat społeczny postrzegany był w 2007 roku, kiedy to oceny negatywne tylko w niewielkim stopniu przeważały nad pozytywnymi (przewaga 9-punktowa). W roku 2008 – wraz z nadejściem światowego kryzysu gospodarczego – nastąpiło ponowne ich pogorszenie, a w kolejnych latach miały miejsce bądź dalsze spadki, bądź stabilizacja.

W ciągu ostatniego roku samopoczucie psychiczne Polaków nieznacznie się pogorszyło, o czym świadczy minimalny spadek wartości syntetycznego wskaźnika samopoczucia. W roku 2012 rzadziej niż w 2011 badani odczuwali pewność, że wszystko układa się dobrze, zadowolenie z tego, że coś się w życiu udało oraz dumę z własnych osiągnięć. Ponadto w mijającym roku wzrosło poczucie wyraźnego lekceważenia przez władzę.

Jednocześnie ocena nastrojów panujących w najbliższym otoczeniu respondentów praktycznie się nie zmieniła i na ogół postrzegane są one negatywnie. Nadal w opisie nastrojów środowiskowych dominują lęki, obawy i niepewność, co przyniesie jutro.

Patrząc z dłuższej perspektywy, na przykład ostatniej dekady, można zaobserwować, że samopoczucie psychiczne Polaków w roku 2012 było niewiele gorsze niż w latach 2007–2008, najlepszych pod tym względem w ostatnim dziesięcioleciu. Nastroje środowiskowe na tle tych z ostatniej dekady nie wypadają natomiast najlepiej. Są oceniane znacznie gorzej niż w roku 2007, w którym klimat społeczny postrzegany był najbardziej optymistycznie.

Opracowała
Małgorzata OMYŁA-RUDZKA

Tabela 1

		Jak często w ciągu mijającego roku był(a) Pan(i) zadowolony(a), bo coś się udało, powiodło się w życiu?		Liczba osób	
		Często lub bardzo często	Rzadko lub wcale		
		%	%		
Ogółem		51	49	1125	
Płeć	Mężczyźni	49	51	536	
	Kobiety	52	48	589	
Wiek	18-24 lata	70	30	147	
	25-34	59	41	240	
	35-44	56	44	175	
	45-54	52	48	193	
	55-64	36	64	192	
	65 lat i więcej	33	67	179	
Miejsce zamieszkania	Wieś	48	52	428	
	Miasto do 20 tys.	48	52	178	
	20-100 tys.	49	51	210	
	101-500 tys.	57	43	185	
Wykształcenie	501 tys. i więcej mieszk.	56	44	125	
	Podstawowe	36	64	217	
	Zasadnicze zawodowe	46	54	295	
	Średnie	52	48	396	
Wykształcenie	Wyższe	69	31	218	
	Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	79	21	92
		Średni personel, technicy	71	29	43
		Pracownicy adm.-biurowi	54	46	62
Pracownicy usług		47	53	60	
Robotnicy wykwalifikowani		51	49	137	
Robotnicy niewykwalifik.		52	48	38	
Rolnicy		53	47	91	
Pracujący na własny rach.		53	47	50	
Bierni zawodowo	Renciści	21	79	77	
	Emeryci	38	62	219	
	Uczniowie i studenci	84	16	74	
	Bezrobotni	39	61	97	
	Gospodynie domowe i inni	49	51	84	
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	65	35	142	
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	54	46	92	
	sekt. pryw. poza rolnict.	58	42	235	
	prywatnym gosp. rolnym	51	49	87	
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	39	61	143	
	501-750	45	55	132	
	751-1000	44	56	192	
	1001-1500	52	48	189	
	Powyżej 1500 zł	66	34	168	
Ocena własnych war. mater.	Złe	22	78	156	
	Średnie	41	59	538	
	Dobre	74	26	431	
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	50	50	46	
	Raz w tygodniu	50	50	511	
	1-2 razy w miesiącu	51	49	174	
	Kilka razy w roku	49	51	282	
	W ogóle nie uczestniczy	58	42	111	
Poglądy polityczne	Lewica	45	55	176	
	Centrum	50	50	357	
	Prawica	58	42	338	
	Trudno powiedzieć	46	54	254	

Tabela 2

		Jak często w ciągu mijającego roku był(a) Pan(i) dumny(a) ze swoich osiągnięć?		Liczba osób
		Często lub bardzo często	Rzadko lub wcale	
		%	%	
Ogółem		48	52	1114
Płeć	Mężczyźni	46	54	532
	Kobiety	49	51	581
Wiek	18-24 lata	63	37	147
	25-34	57	43	236
	35-44	55	45	176
	45-54	43	57	193
	55-64	35	65	192
	65 lat i więcej	34	66	170
Miejsce zamieszkania	Wieś	44	56	425
	Miasto do 20 tys.	50	50	175
	20-100 tys.	45	55	205
	101-500 tys.	56	44	183
	501 tys. i więcej mieszk.	49	51	125
Wykształcenie	Podstawowe	36	64	208
	Zasadnicze zawodowe	42	58	291
	Średnie	50	50	395
	Wyższe	62	38	220
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	77	23	95
	Średni personel, technicy	50	50	43
	Pracownicy adm.-biurowi	50	50	62
	Pracownicy usług	55	45	61
	Robotnicy wykwalifikowani	47	53	136
	Robotnicy niewykwalifik.	41	59	38
	Rolnicy	46	54	93
	Pracujący na własny rach.	53	47	50
Bierni zawodowo	Renciści	25	75	71
	Emeryci	36	64	212
	Uczniowie i studenci	76	24	75
	Bezrobotni	36	64	97
	Gospodynie domowe i inni	48	52	82
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	60	40	142
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	52	48	93
	sekt. pryw. poza rolnict.	54	46	236
	prywatnym gosp. rolnym	49	51	87
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	38	62	143
	501-750	44	56	132
	751-1000	42	58	190
	1001-1500	52	48	184
	Powyżej 1500 zł	57	43	167
Ocena własnych war. mater.	Złe	26	74	154
	Średnie	37	63	534
	Dobre	68	32	426
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	54	46	44
	Raz w tygodniu	46	54	505
	1-2 razy w miesiącu	48	52	175
	Kilka razy w roku	49	51	279
	W ogóle nie uczestniczy	46	54	111
Poglądy polityczne	Lewica	40	60	172
	Centrum	47	53	355
	Prawica	56	44	335
	Trudno powiedzieć	42	58	252

Tabela 3

		Jak często w ciągu mijającego roku poczuł(a) Pan(i) pewność, że wszystko układa się dobrze?		Liczba osób
		Często lub bardzo często	Rzadko lub wcale	
		%	%	
Ogółem		47	53	1124
Płeć	Mężczyźni	45	55	539
	Kobiety	49	51	586
Wiek	18-24 lata	66	34	147
	25-34	57	43	240
	35-44	52	48	174
	45-54	44	56	193
	55-64	35	65	193
	65 lat i więcej	30	70	178
Miejsce zamieszkania	Wieś	45	55	429
	Miasto do 20 tys.	46	54	179
	20-100 tys.	42	58	208
	101-500 tys.	59	41	184
	501 tys. i więcej mieszk.	47	53	125
Wykształcenie	Podstawowe	36	64	216
	Zasadnicze zawodowe	40	60	294
	Średnie	50	50	395
	Wyższe	62	38	219
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	71	29	94
	Średni personel, technicy	51	49	43
	Pracownicy adm.-biurowi	55	45	62
	Pracownicy usług	47	53	61
	Robotnicy wykwalifikowani	50	50	137
	Robotnicy niewykwalifik.	36	64	38
	Rolnicy	46	54	93
	Pracujący na własny rach.	51	49	50
Bierni zawodowo	Renciści	19	81	76
	Emeryci	37	63	218
	Uczniowie i studenci	79	21	74
	Bezrobotni	33	67	97
	Gospodynie domowe i inni	51	49	82
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	59	41	141
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	50	50	93
	sekt. pryw. poza rolnict.	53	47	237
	prywatnym gosp. rolnym	44	56	87
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	34	66	145
	501-750	38	62	132
	751-1000	42	58	194
	1001-1500	50	50	185
	Powyżej 1500 zł	63	37	170
Ocena własnych war. mater.	Złe	16	84	156
	Średnie	37	63	538
	Dobre	71	29	430
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	47	53	45
	Raz w tygodniu	45	55	508
	1-2 razy w miesiącu	46	54	176
	Kilka razy w roku	50	50	282
	W ogóle nie uczestniczy	49	51	113
Poglądy polityczne	Lewica	42	58	177
	Centrum	49	51	359
	Prawica	53	47	339
	Trudno powiedzieć	38	62	250

Tabela 4

		Jak często w ciągu mijającego roku był(a) Pan(i) szczególnie czymś zaciekawiony(a), zainteresowany(a), podekscytowany(a)?		Liczba osób
		Często lub bardzo często	Rzadko lub wcale	
		%	%	
Ogółem		46	54	1117
Płeć	Mężczyźni	52	48	530
	Kobiety	40	60	587
Wiek	18-24 lata	67	33	144
	25-34	58	42	238
	35-44	45	55	175
	45-54	44	56	193
	55-64	33	67	191
	65 lat i więcej	27	73	176
Miejsce zamieszkania	Wieś	42	58	423
	Miasto do 20 tys.	43	57	177
	20-100 tys.	46	54	210
	101-500 tys.	47	53	180
	501 tys. i więcej mieszk.	58	42	126
Wykształcenie	Podstawowe	35	65	215
	Zasadnicze zawodowe	41	59	289
	Średnie	48	52	394
	Wyższe	58	42	219
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	63	37	94
	Średni personel, technicy	57	43	43
	Pracownicy adm.-biurowi	45	55	61
	Pracownicy usług	41	59	60
	Robotnicy wykwalifikowani	48	52	136
	Robotnicy niewykwalifik.	45	55	38
	Rolnicy	47	53	90
	Pracujący na własny rach.	54	46	50
Bierni zawodowo	Renciści	29	71	75
	Emeryci	31	69	216
	Uczniowie i studenci	69	31	75
	Bezrobotni	47	53	96
	Gospodynie domowe i inni	46	54	83
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	54	46	141
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	49	51	92
	sekt. pryw. poza rolnict.	50	50	235
	prywatnym gosp. rolnym	45	55	85
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	36	64	142
	501-750	39	61	129
	751-1000	37	63	190
	1001-1500	43	57	187
	Powyżej 1500 zł	56	44	169
Ocena własnych war. mater.	Złe	29	71	149
	Średnie	39	61	538
	Dobre	60	40	429
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	41	59	45
	Raz w tygodniu	42	58	507
	1-2 razy w miesiącu	44	56	174
	Kilka razy w roku	49	51	277
	W ogóle nie uczestniczy	55	45	113
Poglądy polityczne	Lewica	43	57	175
	Centrum	43	57	358
	Prawica	53	47	333
	Trudno powiedzieć	41	59	250

Tabela 5

		Jak często w ciągu mijającego roku był(a) Pan(i) zdenerwowany(a), rozdrażniony(a)?		Liczba osób	
		Często lub bardzo często	Rzadko lub wcale		
		%	%		
Ogółem		50	50	1127	
Płeć	Mężczyźni	43	57	536	
	Kobiety	56	44	591	
Wiek	18-24 lata	49	51	147	
	25-34	46	54	240	
	35-44	55	45	177	
	45-54	48	52	194	
	55-64	53	47	191	
	65 lat i więcej	48	52	178	
Miejsce zamieszkania	Wieś	49	51	431	
	Miasto do 20 tys.	51	49	178	
	20-100 tys.	48	52	209	
	101-500 tys.	50	50	183	
Wykształcenie	501 tys. i więcej mieszk.	51	49	127	
	Podstawowe	53	47	219	
	Zasadnicze zawodowe	50	50	293	
	Średnie	49	51	397	
Wykształcenie	Wyższe	46	54	219	
	Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	49	51	94
		Średni personel, technicy	54	46	43
		Pracownicy adm.-biurowi	48	52	62
Pracownicy usług		55	45	61	
Robotnicy wykwalifikowani		45	55	137	
Robotnicy niewykwalifik.		55	45	38	
Rolnicy		39	61	93	
Pracujący na własny rach.		55	45	50	
Bierni zawodowo	Renciści	54	46	77	
	Emeryci	49	51	218	
	Uczniowie i studenci	55	45	75	
	Bezrobotni	58	42	97	
	Gospodynie domowe i inni	45	55	84	
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	48	52	142	
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	48	52	93	
	sekt. pryw. poza rolnict.	52	48	236	
	prywatnym gosp. rolnym	38	62	87	
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	57	43	146	
	501-750	55	45	132	
	751-1000	54	46	193	
	1001-1500	48	52	187	
	Powyżej 1500 zł	44	56	168	
Ocena własnych war. mater.	Złe	67	33	156	
	Średnie	53	47	539	
	Dobre	40	60	432	
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	58	42	46	
	Raz w tygodniu	50	50	511	
	1-2 razy w miesiącu	53	47	175	
	Kilka razy w roku	48	52	281	
	W ogóle nie uczestniczy	42	58	114	
Poglądy polityczne	Lewica	51	49	176	
	Centrum	53	47	357	
	Prawica	41	59	339	
	Trudno powiedzieć	55	45	256	

Tabela 6

		Jak często w ciągu mijającego roku czuł(a) się Pan(i) jako obywatel(ka) wyraźnie lekceważony(a) przez władzę?		Liczba osób
		Często lub bardzo często	Rzadko lub wcale	
		%	%	
Ogółem		36	64	1108
Płeć	Mężczyźni	38	62	530
	Kobiety	34	66	578
Wiek	18-24 lata	31	69	145
	25-34	47	53	235
	35-44	38	62	172
	45-54	35	65	192
	55-64	35	65	189
	65 lat i więcej	24	76	174
Miejsce zamieszkania	Wieś	32	68	424
	Miasto do 20 tys.	34	66	175
	20-100 tys.	38	62	207
	101-500 tys.	43	57	179
	501 tys. i więcej mieszk.	36	64	123
Wykształcenie	Podstawowe	27	73	212
	Zasadnicze zawodowe	34	66	293
	Średnie	36	64	390
	Wyższe	47	53	213
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	46	54	92
	Średni personel, technicy	47	53	43
	Pracownicy adm.-biurowi	41	59	61
	Pracownicy usług	50	50	59
	Robotnicy wykwalifikowani	34	66	137
	Robotnicy niewykwalifik.	25	75	38
	Rolnicy	28	72	91
	Pracujący na własny rach.	36	64	50
Bierni zawodowo	Renciści	34	66	75
	Emeryci	25	75	213
	Uczniowie i studenci	31	69	73
	Bezrobotni	45	55	96
	Gospodynie domowe i inni	41	59	81
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	46	54	141
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	39	61	92
	sekt. pryw. poza rolnict.	38	62	232
	prywatnym gosp. rolnym	27	73	86
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	41	59	144
	501-750	39	61	132
	751-1000	33	67	191
	1001-1500	35	65	184
	Powyżej 1500 zł	36	64	167
Ocena własnych war. mater.	Złe	45	55	154
	Średnie	39	61	527
	Dobre	29	71	426
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	36	64	45
	Raz w tygodniu	35	65	501
	1-2 razy w miesiącu	36	64	172
	Kilka razy w roku	37	63	279
	W ogóle nie uczestniczy	34	66	110
Poglądy polityczne	Lewica	41	59	173
	Centrum	38	62	354
	Prawica	34	66	334
	Trudno powiedzieć	32	68	247

Tabela 7

		Jak często w ciągu mijającego roku czuł(a) się Pan(i) zniechęcony(a), znużony(a)?		Liczba osób
		Często lub bardzo często	Rzadko lub wcale	
		%	%	
Ogółem		33	67	1122
Płeć	Mężczyźni	30	70	534
	Kobiety	37	63	588
Wiek	18-24 lata	22	78	147
	25-34	29	71	240
	35-44	33	67	176
	45-54	31	69	191
	55-64	43	57	192
	65 lat i więcej	42	58	177
Miejsce zamieszkania	Wieś	37	63	429
	Miasto do 20 tys.	34	66	178
	20-100 tys.	35	65	208
	101-500 tys.	27	73	183
	501 tys. i więcej mieszk.	31	69	125
Wykształcenie	Podstawowe	45	55	217
	Zasadnicze zawodowe	35	65	292
	Średnie	33	67	397
	Wyższe	23	77	217
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	19	81	93
	Średni personel, technicy	31	69	43
	Pracownicy adm.-biurowi	23	77	62
	Pracownicy usług	36	64	60
	Robotnicy wykwalifikowani	30	70	137
	Robotnicy niewykwalifik.	38	62	38
	Rolnicy	31	69	93
	Pracujący na własny rach.	36	64	48
Bierni zawodowo	Renciści	56	44	77
	Emeryci	40	60	216
	Uczniowie i studenci	21	79	75
	Bezrobotni	38	62	96
	Gospodynie domowe i inni	35	65	84
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	27	73	141
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	28	72	93
	sekt. pryw. poza rolnict.	28	72	235
	prywatnym gosp. rolnym	35	65	87
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	42	58	144
	501-750	40	60	131
	751-1000	39	61	192
	1001-1500	26	74	186
	Powyżej 1500 zł	26	74	168
Ocena własnych war. mater.	Złe	63	37	155
	Średnie	38	62	536
	Dobre	18	82	431
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	31	69	46
	Raz w tygodniu	33	67	510
	1-2 razy w miesiącu	38	62	173
	Kilka razy w roku	33	67	280
	W ogóle nie uczestniczy	35	65	113
Poglądy polityczne	Lewica	36	64	175
	Centrum	34	66	357
	Prawica	25	75	338
	Trudno powiedzieć	44	56	252

Tabela 8

		Jak często w ciągu mijającego roku czuł(a) się Pan(i) bezradny(a)?		Liczba osób
		Często lub bardzo często	Rzadko lub wcale	
		%	%	
Ogółem		31	69	1126
Płeć	Mężczyźni	23	77	536
	Kobiety	39	61	590
Wiek	18-24 lata	28	72	147
	25-34	28	72	240
	35-44	28	72	176
	45-54	30	70	194
	55-64	38	62	191
	65 lat i więcej	37	63	179
Miejsce zamieszkania	Wieś	34	66	430
	Miasto do 20 tys.	30	70	179
	20-100 tys.	29	71	211
	101-500 tys.	30	70	181
	501 tys. i więcej mieszk.	31	69	126
Wykształcenie	Podstawowe	41	59	217
	Zasadnicze zawodowe	33	67	295
	Średnie	30	70	396
	Wyższe	22	78	218
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	17	83	93
	Średni personel, technicy	21	79	43
	Pracownicy adm.-biurowi	23	77	62
	Pracownicy usług	29	71	61
	Robotnicy wykwalifikowani	23	77	137
	Robotnicy niewykwalifik.	35	65	38
	Rolnicy	31	69	93
	Pracujący na własny rach.	25	75	49
Bierni zawodowo	Renciści	54	46	77
	Emeryci	36	64	218
	Uczniowie i studenci	27	73	75
	Bezrobotni	39	61	97
	Gospodynie domowe i inni	38	62	84
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	24	76	141
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	19	81	93
	sekt. pryw. poza rolnict.	25	75	235
	prywatnym gosp. rolnym	31	69	87
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	38	62	145
	501-750	33	67	131
	751-1000	35	65	193
	1001-1500	31	69	187
	Powyżej 1500 zł	21	79	168
Ocena własnych war. mater.	Złe	58	42	156
	Średnie	34	66	539
	Dobre	18	82	430
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	31	69	46
	Raz w tygodniu	33	67	510
	1-2 razy w miesiącu	36	64	175
	Kilka razy w roku	29	71	282
	W ogóle nie uczestniczy	26	74	112
Poglądy polityczne	Lewica	29	71	175
	Centrum	33	67	358
	Prawica	26	74	338
	Trudno powiedzieć	39	61	255

Tabela 9

		Jak często w ciągu mijającego roku ogarniała Pana(ią) wściekłość, miał(a) Pan(i) ochotę, aby wszystko rozwalić?		Liczba osób
		Często lub bardzo często	Rzadko lub wcale	
		%	%	
Ogółem		25	75	1129
Płeć	Mężczyźni	23	77	538
	Kobiety	27	73	591
Wiek	18-24 lata	23	77	147
	25-34	24	76	240
	35-44	22	78	177
	45-54	25	75	194
	55-64	32	68	192
	65 lat i więcej	24	76	180
Miejsce zamieszkania	Wieś	26	74	431
	Miasto do 20 tys.	22	78	179
	20-100 tys.	26	74	211
	101-500 tys.	23	77	182
	501 tys. i więcej mieszk.	26	74	126
Wykształcenie	Podstawowe	25	75	219
	Zasadnicze zawodowe	29	71	295
	Średnie	25	75	396
	Wyższe	19	81	219
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	15	85	94
	Średni personel, technicy	16	84	43
	Pracownicy adm.-biurowi	27	73	62
	Pracownicy usług	31	69	61
	Robotnicy wykwalifikowani	21	79	137
	Robotnicy niewykwalifik.	34	66	38
	Rolnicy	25	75	93
	Pracujący na własny rach.	17	83	50
Bierni zawodowo	Renciści	28	72	77
	Emeryci	22	78	219
	Uczniowie i studenci	22	78	74
	Bezrobotni	47	53	97
	Gospodynie domowe i inni	23	77	84
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	19	81	142
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	20	80	93
	sekt. pryw. poza rolnict.	22	78	236
	prywatnym gosp. rolnym	27	73	87
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	28	72	145
	501-750	27	73	132
	751-1000	31	69	193
	1001-1500	20	80	188
	Powyżej 1500 zł	17	83	169
Ocena własnych war. mater.	Złe	48	52	156
	Średnie	27	73	541
	Dobre	15	85	432
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	33	67	46
	Raz w tygodniu	23	77	512
	1-2 razy w miesiącu	30	70	176
	Kilka razy w roku	26	74	282
	W ogóle nie uczestniczy	25	75	113
Poglądy polityczne	Lewica	27	73	175
	Centrum	27	73	359
	Prawica	20	80	339
	Trudno powiedzieć	28	72	256

Tabela 10

		Jak często w ciągu mijającego roku czuł(a) się Pan(i) nieszczęśliwy(a), był(a) Pan(i) w depresji?		Liczba osób
		Często lub bardzo często	Rzadko lub wcale	
		%	%	
Ogółem		20	80	1120
Płeć	Mężczyźni	15	85	533
	Kobiety	25	75	587
Wiek	18-24 lata	12	88	146
	25-34	14	86	237
	35-44	19	81	175
	45-54	22	78	191
	55-64	24	76	192
	65 lat i więcej	32	68	179
Miejsce zamieszkania	Wieś	22	78	425
	Miasto do 20 tys.	19	81	179
	20-100 tys.	22	78	209
	101-500 tys.	16	84	183
	501 tys. i więcej mieszk.	22	78	124
Wykształcenie	Podstawowe	32	68	218
	Zasadnicze zawodowe	23	77	294
	Średnie	17	83	394
	Wyższe	13	87	214
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	9	91	92
	Średni personel, technicy		100	42
	Pracownicy adm.-biurowi	17	83	62
	Pracownicy usług	21	79	61
	Robotnicy wykwalifikowani	13	87	136
	Robotnicy niewykwalifik.	29	71	38
	Rolnicy	21	79	93
	Pracujący na własny rach.	21	79	48
Bierni zawodowo	Renciści	35	65	76
	Emeryci	28	72	219
	Uczniowie i studenci	13	87	74
	Bezrobotni	28	72	97
	Gospodynie domowe i inni	19	81	83
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	13	87	140
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	8	92	91
	sekt. pryw. poza rolnict.	17	83	234
	prywatnym gosp. rolnym	20	80	87
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	27	73	143
	501-750	25	75	131
	751-1000	22	78	193
	1001-1500	21	79	188
	Powyżej 1500 zł	12	88	166
Ocena własnych war. mater.	Złe	50	50	155
	Średnie	22	78	536
	Dobre	8	92	429
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	28	72	46
	Raz w tygodniu	20	80	509
	1-2 razy w miesiącu	19	81	173
	Kilka razy w roku	20	80	282
	W ogóle nie uczestniczy	23	77	110
Poglądy polityczne	Lewica	23	77	176
	Centrum	20	80	356
	Prawica	16	84	336
	Trudno powiedzieć	25	75	252

Tabela 11

		Jak ocenił(a)by Pan(i), ogólnie rzecz biorąc, obecne nastroje wśród ludzi, z którymi styka się Pan(i) na co dzień w zakładzie pracy, miejscu (środowisku) zamieszkania? Które z następujących określił najlepiej to oddaje?						Liczba osób
		Odprężenie i zadowolenie, wiara, że będzie lepiej	Apatia, rezygnacja, pogodzenie się z losem	Lęk, obawa, co przyniesie przyszłość, niepewność jutra	Ogólne niezadowolenie, brak wiary w jakąkolwiek poprawę	Określił(a)-bym to inaczej	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	%	
Ogółem		16	13	50	18	1	2	1135
Płeć	Mężczyźni	18	15	47	18	1	2	539
	Kobiety	14	12	53	18	1	2	596
Wiek	18-24 lata	37	13	37	10	1	2	147
	25-34	19	18	49	12		2	240
	35-44	14	15	53	17	1	1	178
	45-54	11	12	60	17	0	0	195
	55-64	10	9	54	25	1	1	193
	65 lat i więcej	10	13	44	26	2	5	182
Miejsce zamieszkania	Wieś	16	13	49	17	1	3	432
	Miasto do 20 tys.	11	10	51	25		3	179
	20-100 tys.	14	13	57	14	1	2	212
	101-500 tys.	20	15	49	14	0	1	186
	501 tys. i więcej mieszk.	21	16	42	19	2		127
Wykształcenie	Podstawowe	15	10	46	25	1	3	221
	Zasadnicze zawodowe	16	11	50	18	1	3	296
	Średnie	15	16	49	18	1	1	399
	Wyższe	19	14	56	9	0	1	220
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	23	13	56	6		2	95
	Średni personel, technicy	10	21	52	12	3	2	44
	Pracownicy adm.-biurowi	12	8	54	26			62
	Pracownicy usług	17	14	53	17			61
	Robotnicy wykwalifikowani	20	13	47	17		4	137
	Robotnicy niewykwalifik.	16	17	53	11	2	2	38
	Rolnicy	13	16	49	18		3	93
Bierni zawodowo	Pracujący na własny rach.	10	20	53	15		2	50
	Renciści	9	8	50	29	3	2	77
	Emeryci	9	10	51	24	2	4	222
	Uczniowie i studenci	37	15	40	6	2		75
	Bezrobotni	19	18	46	17			97
	Gospodynie domowe i inni	19	13	51	17			85
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	18	13	53	15		1	143
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	7	14	60	17	1	1	93
	sekt. pryw. poza rolnict.	20	17	50	11	0	3	237
	prywatnym gosp. rolnym	12	16	51	18		2	87
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	17	14	49	18		2	146
	501-750	9	12	56	19	1	3	132
	751-1000	15	10	52	20	0	3	194
	1001-1500	18	10	54	14	1	3	189
	Powyżej 1500 zł	21	17	47	13	1	1	170
Ocena własnych war. mater.	Złe	7	14	51	26	2	0	157
	Średnie	11	15	52	19	1	3	544
	Dobre	26	11	47	13	1	2	434
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	15	19	45	21			46
	Raz w tygodniu	14	12	54	19	1	2	515
	1-2 razy w miesiącu	14	18	50	16	1	2	177
	Kilka razy w roku	21	12	47	18	1	2	283
	W ogóle nie uczestniczy	19	16	43	15	1	5	114
Poglądy polityczne	Lewica	15	17	50	16	1	2	177
	Centrum	16	13	52	17	1	1	361
	Prawica	18	11	53	16	0	2	339
	Trudno powiedzieć	16	14	44	22	1	4	258